Posudek na diplomovou práci Jany Kosové

Odchod sovětských vojsk z území Německa, Československa a Polska

Jana Kosová si pro svou diplomovou práci vybrala téma zrovna nepříliš jednoduché, a to zejména z hlediska dostupných zdrojů. Odsun sovětských vojsk ze tří uvedených zemí bývalého sovětského bloku nemá jednoznačnou, ucelenou a zejména srovnatelně sourodou základnu pramenů ani sekundární literatury, řada věcí má čistě publicistickou povahu, některé vzpomínky a paměti evidentně slouží k tomu, aby jejich autoři prokázali svůj nekompromisní postoj vůči něčemu, s čím většina z nich žila více či méně dlouho předtím. Druhým problémem je enormní rozptyl tohoto typu informací po knihách, periodicích a databázích různého typu, takže jen sebrání a základní klasifikace jako předpoklad další práce jsou (v mezích možností, daných materií) v tomto případě nemalým výkonem.

Autorka pojala téma jako kombinaci případových studií a komparace, přičemž si jasně stanovila jednotlivé roviny srovnání (vyjednávání – smlouvy – charakteristika předodjezdového pobytu – logistika – vlastní odjezd, nazvaný trochu eufemisticky „rozloučením“). V rámci každé „národní „studie“ pak analyzovala podoby a peripetie odchodu. Ve druhé části práce pak tyto roviny srovnání propojuje a analyzovaný materiál sleduje znovu, jednak prizmatem stanovených rovin srovnání, jednak prostřednictvím dalších prvků, které vyplynuly na povrch jak podstatné – tady by možná stálo za úvahu explicitně zmínit a vysvětlit pro vlastní práci užitečné rozšíření srovnatelných situací. Výsledky komparace jsou shrnuty v závěru práce, kde bych jen uvedl, že by nemusel obsahovat nutně všechny pasáže, resp. témata z úvodu v prostě reprodukované podobě; pokud autorka zmiňuje například otázku pramenů, stálo by třeba za otázku, jak se autorce jeví zdroje k tomuto tématu ve chvíli, kdy o něm dopsala práci.

Práce má však i své problematické aspekty. Za její asi největší deficit považuji absenci alespoň kapitoly analyzující rozhodovací procesy a institucionální struktury, které na straně jednotlivých zemí byly v organizaci odchodu angažovány, eventuelně vyhodnocení role významných osobností v této věci (viz níže M. Kocáb). Věci se v textu často dějí formou

oznámení konečného výsledku na úrovni oznámení ministrů, premiérů či prezidentů, kteří se textem míhají, aniž by bylo známo, jakou roli v celé věci sehráli. A přece by asi konečná podoba odchodu nebyla myslitelná bez jejich aktivit, navíc odchod znamenal potřebu integrovat a koordinovat celou řadu aktivit, jejichž výsledkem byla konečná podoba celé akce v jejím logistickém zarámování.

Text je korektní gramaticky, objevují se občasné překlepy (uskoronenije namísto uskorenije na s. 12), někdy trochu toporná stylistika, místy zkratovitě pojaté popisy nebo trochu zjednodušená podání postavení a rolí protagonistů těchto záležitostí (např. s. 38 – angažovanost M. Kocába určitě nespočívala jen v tom, že děsil Sověty svým počítačem), i když tady opět asi bud vstupovat do hry omezenost zdroji, ovlivňující možnost plastičtějšího vykreslení událostí a motivací.

Předložený text splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, doporučuji jej k obhajobě s hodnocením velmi dobře

V Praze dne 24. 1. 2012

Jiří Vykoukal